

Ályktun frá ráðstefnu Félags héraðsskjalavarða á Íslandi,
24.-26. september 2014 í Vestmannaeyjum.

Krafa um endurskoðun á framlagi til héraðsskjalasafna á fjárlögum 2015

Ný lög um opinber skjalasöfn nr. 77/2014 sem samþykkt voru á Alþingi 16. maí sl. skilgreina héraðsskjalasöfn formlega sem sjálfstæð opinber skjalasöfn á Íslandi. Fram kemur í 9. gr. laganna að þau eiga að „njóta styrks úr ríkissjóði samkvæmt því sem er ákveðið í fjárlögum hverju sinni“. Með lögnum eru auknar skyldur og verkefni lögð á héraðsskjalasöfnin sem þeim er ætlað að sinna.

Framlag ríkissjóðs var á árabílinu frá 1997 til og með ársins 2009 að meðaltali 24 milljónir króna til tuttugu héraðsskjalasafna en það samsvarar á föstu verðlagi rúmum 46 milljónum króna í dag. Árið 2010 lækkaði framlag til þeirra um 50% og hefur sú lækkun ekki gengið til baka þrátt fyrir ítrekaðar óskir og beiðnir þar um. Samkvæmt fjárlagafrumvarpi fyrir árið 2015 er lagt til að framlag til héraðsskjalasafna verði 11,3 milljónir króna á árinu 2015 sem skiptist milli þessara tuttugu safna.

Fjárveitingar ríkisins í formi árlegra styrkja til héraðsskjalasafna eru mjög óverulegar og nánast rétt til málamynda miðað við þær stjórnsluskyldur sem þeim er ætlað að annast, sem hluti af opinberum skjalavörslustofnunum landsins. Stjórnvöld auka stöðugt kröfur til afhendingarskyldra aðila og þar með til héraðsskjalasafna, nú síðast með ítarlegum reglum frá árinu 2010 og nýjum lögum nr. 77/2014, en á sama tíma lækka fjárfraumlögin. Til að mynda greiðir ríkissjóður nú 0,6% af kostnaði við Borgarskjalasafn Reykjavíkur en borgarsjóður 99,4%. Samkvæmt fjárlagafrumvarpinu fyrir árið 2015 er áætlað að Borgarskjalasafn fái kr. 57.172 á mánuði frá ríkissjóði sem svarar til 47 ára á hvern íbúa Reykjavíkur.

Verulega skortir á að héraðsskjalasöfn fái nauðsynleg og eðlileg fjárfraumlög frá ríkinu til að sinna lögbundnum stjórnsluskyldum sínum, m.a. vegna eftirlits og ráðgjafar, auk þess að samþykkja málalykla, skjalavistunaráætlanir og skjalageymslur. Ljóst er að auka þarf verulega framlag ríkissjóðs til héraðsskjalasafna vegna þeirra verkefna og krafna sem löggjafinn hefur lagt á héraðsskjalasöfnin og sveitarfélögin. Það er vilji og stefna löggjafans að fullburða og faglega rekin héraðsskjalasöfn starfi um land allt. Því er það eðlilegt að ríkissjóður styrki héruð og kaupstaði til að svo megi vera.

Á ráðstefnu Félags héraðsskjalavarða á Íslandi sem haldin var í Eldheimum í Vestmannaeyjum dagana 24.-26. september 2014 var samþykkt að fara fram á að framlag ríkissjóðs til héraðsskjalasafna á árinu 2015 verði endurskoðað, enda er það yfirlýst stefna Alþingis með lögum allt frá árinu 1946 að tryggja að fullburða og vel rekin héraðsskjalasöfn starfi um land allt. Því er brýnt að Alþingi auki framlög til héraðsskjalasafnanna í ljósi hinna nýju laga um opinber skjalasöfn sem samþykkt voru nú í vor.

Vestmannaeyjum, 26. september 2014

Wanlilður Bogadóttir, borgarstj. v. Hafnar Svínbjarnarson héraðsstj. Kópavogs
Pósthólfur Teyssar Míssou, héraðsstj. Akureyrri Jóhanna Skúlad. Héraðsstj.
Jón Þórir Guðmundsson, héraðsskjalasafn Vestm. Sverrir Sigurðsson, Borgarskjalasafn
Eirna Mjöll Sigurðardóttir héraðsstj. v. Mosfellsbæjar. Jónborg Anna Pásd. Héraðsskjalasafn
Guðm. Þvesinnson Skjala- og myndavæðingur Norðs. Stæptindur
Bára Stefánsdóttir Héraðsskjalas. Austurland. Þórunn Ólafsdóttir Héraðsskjalasafn Rang. og U.S.K. & E.
Máttilldur Björnsson, héraðsskjalasafn Suðurland.
Kauþey Eiríksdóttir Héraðsskjalasafn Suðurland.
Hólabjörg Sigmarsdóttir Héraðsskjalasafn Akureyrri
Lentur Jóhanna Jóhannsdóttir, Héraðsskjalasafn Akureyrri